

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 167/2022-15

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara (sudca spravodajca), zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] t. č. Ústav na výkon trestu odňatia slobody [REDAKOVANÉ] zastúpeného advokátom JUDr. Petrom Schmidlom, Záhorácka 1898/11/A, Malacky, proti uzneseniu Krajského riaditeľstva Policajného zboru v Bratislave č. k. ČVS: KRP-252/1-VYS-BA-2019 z 3. januára 2020 a proti uzneseniu Okresnej prokuratúry Malacky č. k. 1 Pv 159/19/1106 zo 17. februára 2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a.**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Ústavnému súdu bola 1. apríla 2020 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľa vo veci namietaného porušenia základného práva sťažovateľa na rovnosť pred zákonom podľa čl. 12 ods. 1 a 4 a čl. 13 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé konanie podľa čl. 6 ods. 1 a práva na zákaz diskriminácie podľa čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského riaditeľstva Policajného zboru v Bratislave (ďalej len „krajské riaditeľstvo“) a uznesením Okresnej prokuratúry Malacky (ďalej len „okresná prokuratúra“) označenými v záhlaví tohto uznesenia. Ústavnému súdu navrhuje nálezom vysloviť porušenie jeho označených práv napadnutými uzneseniami krajského riaditeľstva a okresnej prokuratúry, označené uznesenia zrušiť a vrátiť jeho vec na ďalšie konanie a priznať mu tiež náhradu trov konania.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol predvolaný na výsluch v procesnom postavení svedka v trestnej veci vedenej na krajskom riaditeľstve pre obzvlášť závažný zločin nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. c.) a d) a ods. 2 písm. c) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. j) Trestného zákona a zločin nedovolennej výroby omamných

a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. c) a d) Trestného zákona. Výsluch svedka sa uskutočnil 3. januára 2020 na krajskom riaditeľstve. Sťažovateľ po poučení podľa príslušných zákonných ustanovení výslovne vyhlásil, že vypovedať nebude, keďže si nepamätá na to obdobie, keďže užíval pervitín 15 rokov. V rámci označeného trestného konania bola sťažovateľovi uznesením vyšetrovateľa krajského riaditeľstva z 3. januára 2020 uložená poriadková pokuta v sume 160 eur podľa § 70 ods. 1 Trestného poriadku, a to s odôvodnením, že neexistuje žiaden priamy, evidentný a reálny dôvod na odopretie výpovede svedka ako celku. Tvrdenie svedka, že si nepamätá na obdobie, o ktorom mal vypovedať, lebo bral 15 rokov pervitín, považuje vyšetrovateľ za účelové tvrdenie. Poukazuje na znalecký posudok č. 13/2019 (ČVS: KRP-129/1VYS-BA2019HR), z ktorého nevyplýva žiadna taká porucha u odsúdeného, ktorá by mala za následok závažné psychotické ochorenie, organické poškodenie mozgu, nemal úraz hlavy. Takisto popieral poruchy myslenia a vnímania v čase užívania metamfetamínu a marihuany. O sťažnosti, ktorú sťažovateľ proti predmetnému rozhodnutiu podal, rozhodol prokurátor okresnej prokuratúry uznesením č. k. 1 Pv 159/19/1106 zo 17. februára 2020 (ďalej len „napadnuté uznesenie“), ktorým ju podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku ako nedôvodnú zamietol.

II.

Argumentácia sťažovateľa

3. Podľa názoru sťažovateľa v ústavnej sťažnosti dôvody sťažovateľa na odopretie výpovede boli a sú dané, preto sú napadnuté rozhodnutia nezákonné a v dôsledku toho je diskriminovaný. V pozícii svedka má dôvodnú obavu o nebezpečenstvo jeho trestného stíhania, ktoré má vzťah k trestným činom, za ktoré bol právoplatne odsúdený, pričom vypovedaním v uvedenej veci hrozí jeho trestné stíhanie za pravdepodobné ďalšie skutky. Proti napadnutému uzneseniu prokurátora okresnej prokuratúry podal ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje porušením označených základných práv:

- a) súdnou praxou (ZSP 27/2007, R60/2003) v zmysle ktorej má svedok vždy právo odoprieť vypovedať, uvedené právo má prednosť pred záujmom na dosiahnutie účelu trestného konania aj v prípade dôkaznej núdze orgánov činných v trestnom konaní (R 35/2008);
- b) tvrdením, že nemožno od svedka vyžadovať také podrobné vysvetlenia odmietnutia jeho výpovede, ktoré by sa rovno mohli použiť na začatie trestného stíhania proti jeho osobe;
- c) tvrdením, že jeho stanovisko, podľa ktorého si nepamätá na obdobie, ktoré je predmetom vyšetrovania, bolo len dovysvetlenie celej situácie, čo sa týka jeho svedeckej výpovede, pričom už bol odsúdený za trestný čin podľa § 172 ods. 2 Trestného zákona, čo jeho obavu z ďalšieho trestného stíhania iba umocňuje;
- d) znaleckými posudkami všetkých troch znalcov, podľa ktorých sú vnímacie a ovládacie schopnosti tak postihnuté dlhodobým požívaním návykových látok, že mu bola nariadená ústavná liečba, čo len zväzňuje jeho právo na odmietnutie výpovede;
- e) tvrdením, že vyšetrovateľ nesplnil svoju povinnosť zistiť pri výsluchu, či svedkovi eventuálne hrozí nebezpečenstvo trestného stíhania, ak by svedok vypovedal, čo spôsobuje nezákonnosť jeho rozhodnutia o uložení poriadkovej pokuty.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

4. Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdené porušenie práv označených v bode 1 tohto uznesenia napadnutým uznesením krajského riaditeľstva o uložení poriadkovej pokuty a napadnutým uznesením okresnej prokuratúry, ktorým bola sťažnosť sťažovateľa týkajúca sa uloženia poriadkovej pokuty podľa § 70 Trestného poriadku zamietnutá ako nedôvodná z dôvodu svojvoľného odopretia vypovedať pred vyšetrovateľom.

5. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti namieta predovšetkým nezákonnosť napadnutých uznesení z dôvodu existencie dôvodov sťažovateľa na odopretie výpovede.

III.1. K namietanému porušeniu práv sťažovateľa napadnutým uznesením krajského riaditeľstva

6. Sťažovateľ proti uzneseniu krajského riaditeľstva o uložení poriadkovej pokuty podal sťažnosť, o ktorej rozhodla okresná prokuratúra napadnutým uznesením. Využil teda možnosť podania riadneho opravného prostriedku proti napadnutému uzneseniu krajského riaditeľstva, o ktorom bolo aj rozhodnuté.

7. Z uvedeného vyplýva, že sťažovateľ mal k dispozícii právny prostriedok na ochranu svojich základných práv (ktorý aj využil), o ktorom bola oprávnená rozhodnúť (a aj rozhodla) okresná prokuratúra, čo vylučuje právomoc ústavného súdu.

8. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnú sťažnosť sťažovateľa v časti smerujúcej proti napadnutému uzneseniu krajského riaditeľstva odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) z dôvodu nedostatku právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie.

III.2. K namietanému porušeniu práv sťažovateľa napadnutým uznesením okresnej prokuratúry

9. Ústavný súd v súlade so svojou konštantnou judikatúrou zdôrazňuje, že v zásade nie je oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory príslušného orgánu verejnej moci, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred orgánmi verejnej moci bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu príslušný orgán verejnej moci vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (m. m. I. ÚS 17/01, IV. ÚS 11/2010). Ústavný súd teda nie je prieskumným súdom a úlohou ústavného súdu nie je suplovať orgány verejnej moci, ktorým prislúcha interpretácia zákonov v rámci ich právnym poriadkom upravenej pôsobnosti a právomoci. Z ústavného postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať len také rozhodnutia orgánov verejnej moci, prostredníctvom ktorých došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, resp. také, kde k porušeniu základného práva alebo slobody došlo v konaní, ktoré vydaniu samotného rozhodnutia predchádzalo. Skutkové a právne závery príslušného orgánu verejnej moci môžu byť teda predmetom kontroly vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. III. ÚS 119/03, IV. ÚS 238/07, III. ÚS 147/2016, I. ÚS 411/2021).

10. Z napadnutého uznesenia vyplýva, že okresná prokuratúra zamietla sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu vyšetrovateľa krajského riaditeľstva ako nedôvodnú, ktorým mu bola postupom podľa § 70 ods. 1 Trestného poriadku uložená ako svedkovi poriadková pokuta, lebo napriek zákonnému poučeniu pred výsluchom svedka, konkrétne o práve odmietnuť vypovedať v zmysle § 130 ods. 1 a 2 Trestného poriadku, bez dostatočného vysvetlenia a možnosti preskúmať dôvod svojvoľne odoprel pred vyšetrovateľom vypovedať. Predmetné rozhodnutie je odôvodnené záverom, že vyšetrovateľ krajského riaditeľstva postupoval v súlade so zákonom, keď uložil svedkovi pokutu, keďže ho k takému postupu Trestný poriadok oprávňoval.

11. V tejto súvislosti napadnuté uznesenie poukazuje na príslušný znalecký posudok, z obsahu ktorého nevyplýva žiadna taká porucha s následkom závažného psychotického ochorenia či organického poškodenia mozgu, resp. žiadna porucha myslenia a vnímania v čase užívania už uvedených omamných a psychotropných látok.

12. O tom, či sú splnené podmienky na odopretie výpovede podľa § 130 Trestného poriadku, rozhoduje orgán, ktorý svedka vypočúval, pričom ak spochybňuje dôvodnosť odopretia výpovede, je povinný overiť si informácie, ktoré svedok uvádza ako dôvod odopretia výpovede (*Čentěš, J., Kurilovská, L., Šimovček, I., Burda, E. a kol. Trestný poriadok I. § 1 –195, Bratislava : C. H. Beck, 2021*).

13. Súdna prax zásadne predpokladá, že v krajne vyostrenom konflikte ak vypočúvací orgán posúdi situáciu ako nedôvodnú pre odopretie výpovede a svedok bude stále na odopretí výpovede trvať, situácia sa môže vyriešiť až v rámci konania o sťažnosti o uložení poriadkovej pokuty, ktorá má odkladný účinok (Rč 54/1994, Rč 47/1999, uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Tz 25/2000).

14. Podľa názoru ústavného súdu kľúčovým bodom pre posudzovanie opodstatnenosti ústavnej sťažnosti sťažovateľa je výslovne vyhlásenie sťažovateľa o odmietnutí vypovedania z dôvodu, že si nepamätá na obdobie, ohľadom ktorého mal vypovedať. Uvedené zreteľne vyplýva zo zápisnice o výsluchu svedka v predmetnej veci z 3. januára 2020. Sťažovateľ v priebehu výsluchu neuviedol ako dôvod odmietnutia vypovedať nebezpečenstvo privodenia si trestného stíhania v zmysle § 130 ods. 2 Trestného poriadku (čo až následne prednáša v podanej sťažnosti a nadväzujúc na to v ústavnej sťažnosti), takže to ústavný súd ani nepovažoval za predmet sporu medzi účastníkmi konania pred ústavným súdom. Týmto bola otázka ústavnej udržateľnosti vysvetľujúcej argumentácie prokurátorky okresnej prokuratúry v napadnutom uznesení, ktorým na základe sťažovateľom podaného opravného prostriedku preskúmavala uznesenie o uložení poriadkovej pokuty, ktorú príslušný orgán sťažovateľovi uložil za odopretie jeho zákonnej povinnosť svedčiť z dôvodu, že nič nepamätá.

15. O zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označili sťažovatelia, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (m. m. III. ÚS 144/2016, II. ÚS 59/2019, I. ÚS 411/2021).

16. V zmysle všetkých dosiaľ uvedených skutočností je ústavný súd toho názoru, že nemožno prisvedčiť námietkam sťažovateľa o nezákonnom rozhodovaní okresnej prokuratúry. Podľa názoru ústavného súdu je napadnuté uznesenie ústavne akceptovateľné, keďže vo svojom odôvodnení dáva adekvátnu odpoveď na všetky relevantné právne otázky bez toho, aby poprelo znenie, zmysel alebo účel zákonných ustanovení Trestného poriadku vzťahujúcich sa na danú vec, a to predovšetkým § 130 ods. 1 a 2 a § 70 ods. 1 Trestného poriadku.

17. Ústavný súd konštatuje, že postup okresnej prokuratúry v súvislosti s preskúmaním uznesenia krajského riaditeľstva o uložení poriadkovej pokuty nenesie prejavy svojvôle, pričom napadnuté uznesenie je jasne, logicky a zrozumiteľne odôvodnené aplikovanou právnou úpravou a zisteným skutkovým stavom. Uvedené podčiarkuje primeranosť postupu vyšetrovateľa pri určení výšky poriadkovej pokuty na spodnej hranici, ktorá zohľadňuje závažnosť vyšetrovaného skutku a zárobkové možnosti sťažovateľa, ktorý sa nachádza v ústave na výkon trestu odňatia slobody.

18. V zmysle všetkých dosiaľ uvedených skutočností je ústavný súd toho názoru, že nemožno prisvedčiť námietkam sťažovateľa o nezákonnom rozhodovaní príslušných orgánov verejnej moci a o diskriminácii sťažovateľa. Z dôvodu nedostatku príčinnej súvislosti medzi napadnutým uznesením okresnej prokuratúry a základnými právami podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 47 ods. 1 ústavy (právo odoprieť výpoveď), porušenie ktorých sťažovateľ namieta, ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

19. Keďže sťažovateľ namietal aj porušenie základných práv podľa čl. 12 ods. 1 a 4, čl. 13 ústavy a čl. 14 dohovoru (rovnosť pred zákonom a zákaz diskriminácie) bez bližšieho odôvodnenia k ich porušeniu, ústavný súd v tejto časti odmietol ústavnú sťažnosť v zmysle § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde pre absenciu náležitostí ustanovených zákonom. Ústavný súd v tejto súvislosti pripomína, že nedostatky ústavnej sťažnosti nie je povinný odstraňovať z úradnej povinnosti (napr. IV. ÚS 77/08, I. ÚS 368/2010, III. ÚS 357/2010, I. ÚS 162/2010, IV. ÚS 234/2010, III. ÚS 206/2010, IV. ÚS 159/2010, IV. ÚS 213/2010, IV. ÚS 134/2010, I. ÚS 280/2020). Na účel predídania tomuto stavu slúži inštitút povinného právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom a akákoľvek iniciatíva ústavného súdu, ktorá by smerovala k dotváraniu nie formálnej, ale vecnej stránky ústavnej sťažnosti (ktorou odôvodnenie ústavnej sťažnosti nepochybne je, pozn.), by znamenala neprípustný aktivistický zásah do jej obsahových náležitostí, čo by sa prirodzene priečilo postaveniu a právomoci ústavného súdu v tomto type konania (pozri aj napr. I. ÚS 185/2021).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 31. marca 2022

Miloš Maďar
predseda senátu